

Suká mo e faka'ulí: ko ha fakahinohino vave

'OUA
NA'A KE
FAKA'ULI
'I LALO 'I
HE NIMÁ

Ko e ma'ulalo e suká (hypoglycaemia) mo e faka'uli'

'Oku 'ikai malu ke faka'uli 'i he taimi 'oku ke haipo (hypo) (ma'ulalo 'a e suká) ai'. 'Oku lava ke hoko 'a e haipó 'i he taimi 'oku 'i lalo ai ho suká 'i he mmol 'e 5 ki he litá. 'E lava ke hoko 'eni kapau 'oku ke ngāue'aki ha faito'o holoki 'o e suká pe 'inisulini.

'E lava ke tupu vave ha haipo, mo 'i ai hono ngaahi 'uluaki faka'ilonga fakatokanga vave hangē ko e;

Tete

Ongo'i pongia

Fiekaia

Langa'ulu

'Oku 'i ai e n'ihi 'oku faingata'a ke nau ongo'i 'a e ngaahi 'uluaki faka'ilongá ("ikai 'ilo'i 'a e haipó") ko ia 'oku mahu'inga ke sivi e lahi ho suká kimu'a ho'o faka'uli'.

Ma'u e fakamatalá ni 'i he ndss.com.au

Version 1 January 2021.
NDSSINFO04TO

Sivi ho suká kimu'a ho'o faka'uli'

'OUA
NA'A KE
FAKA'ULI
'I LALO 'I
HE NIMÁ

FALE'I: 'Alu mo ho'o mita-fuá, fanga ki'i la'i-me'a 'oku 'ai ki ai e toto ke fuá mo e faito'o haipó. 'Oku 'ikai totonu ke tuku e ngaahi me'a ko ía 'i he kaá. 'E maumau'i ia 'e he velahiá mo e la'ainá

Ko e fu'u lahi e suka 'i he totó (hyperglycaemia) mo e faka'uli'

'E lava ke iku 'a e hyperglycaemia (ma'olunga e suka 'i he totó) ki he ongo'i hela'ia, nenefu e sió pea uesia e faitu'utu'uní, 'a ia 'oku kaunga ki he faka'uli'.

'Oku mahu'inga ke 'oua te ke faka'uli kapau 'oku ke ongo'i puke pea ma'olunga ho suká.

Ngaahi me'a kehe te ne lava 'o uesia 'a e faka'uli'

'E ala uesia 'e he ngaahi ha'aha'a felāve'i mo e suká ho'o lava ko ia ke faka'uli lelei'. Ko ha ngaahi fakatátā 'e ni'ihi ko e **faingata'a hono ongo'i e ngaahi me'a-moloki'** koe'uhí ko e maumau e neave 'i ho va'é, pe ko ha **ngaahi liliu 'i ho'o sió**. Talanoa ki ho'o toketaá fekau'aki mo e ngaahi me'a ko ia 'oku nau malava ke uesia ho'o lava ke faka'uli lelei'.

Ko e lisi 'o e ngaahi me'a ke fai ki ho suká mo e faka'uli lelei'

✓	Fai ho sivi HbA1c 'e ho'o toketaá
✓	Sivi ho va'é 'o 'oua toe si'i hifo 'i he māhina 'e 12 kotoa
✓	Sivi ho matá 'o 'oua toe si'i hifo 'i he ta'u 'e 2 kotoa
✓	Talanoa mo ho'o toketaá fekau'aki mo e tu'u e mānavá he mohé (sleep apnoea) kapau 'oku ke fakatokanga'i 'oku fu'u lahi ho'o tulemohe lolotonga ho'o faka'uli'
✓	Fakapapau'i 'oku ke fa'a vakai'i 'a e tonu ho'o mita sivi suká. 'E lava 'o tokoni atu ho'o faiako suka kuo 'osi paasi' pe toko taha hu'i-vai'.(pharmacist)

Ko e me'a ke fai kapau te ke haipo lolotonga ho'o faka'uli'

1

Afe fakalelei 'o tu'u pea tamate'i e misini'.
To'o e kif' mei he me'a-tu'u'angakii'.

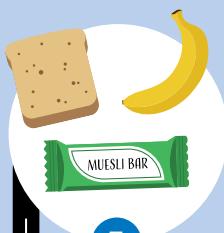
2

Sivi e lahi ho suká.

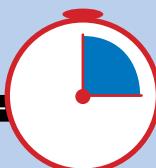
3

Kapau 'oku si'i hifo 'i he mmol 'e 5 ki he Litá, inu pe kai ha kalami 'e 15 'o ha taha 'o e ngaahi carbohydrate ngāue vave 'i 'olungá.

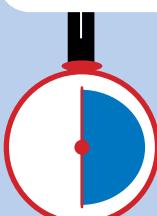
5

Ko'ene laka pē he mmol 'e 5 ki he Litá, kai ha taha 'o e ngaahi carbohydrate ngāue taimi loloa 'i 'olungá.

4

Talitali 'i ha miniti 'e 15 pea toe sivi. Kapau 'oku kei 'i lalo pē 'i he mmol 'e 5 ki he Litá, toe fai 'a e sitepu 3 mo e 4.

6

Talitali 'i ha miniti 'e 30 pea toe sivi ho suká.

7

Te ke lava 'o faka'uli kapau 'oku 'i 'olunga 'i he mmol 'e 5 ki he Lita pea ke ongo'i sai.

**REST AREA
FEITU'U MĀLŌLŌ'ANGĀ**

Toutou mālōlō pea manatu'i ke sivi e lahi ho suká 'i he houa 'e ua kotoa 'i he ngaahi 'alu loloá.

Ko e suká mo e malu'i kaá

Kapau 'oku 'i ai hao fa'ahinga palopalema mo e malu'i ho'o kaá, fetu'utaki ki he Ma'u-mafai ki he Ngaahi Lāunga Fakapa'anga 'a 'Aositelēliá 'i he **1800 931 678**.

Ko e suká mo ho'o laiseni faka'uli'

'E ala fokotu'u e ngaahi tu'unga ki ho'o laiseni faka'uli'. Ko ho fatongia fakalao ke tala ki he Ma'u-mafai Laiseni Faka'uli 'i ho Siteiti'/Vahefonuá kapau 'oku ke ngāue'aki ha faito'o holoki suka pe 'inisulini.

Siteiti'	Fetu'utaki'	Uepisaiti'	Telefoni'
Vahefonua Kenipelá	Access Canberra	accesscanberra.act.gov.au/	13 22 81
Niusauele	Roads and Maritime Services	rms.nsw.gov.au	13 22 13
Vahefonua Tokelaú	Driving and Transport	nt.gov.au/transport	08 8999 1800
Kuinisilani	Department of Transport and Main Roads	tmr.qld.gov.au	13 23 80
'Aositelēlia Tonga	Service SA	servicesa@sa.gov.au	13 10 84
Tasimēnia	Department of State Growth	transport.tas.gov.au	1300 135 513
Vikatōlia	Vic Roads	vicroads.vic.gov.au	13 11 71
'Aositelēlia Hihifo	Department of Transport	transport.wa.gov.au	13 11 56
Fakafonua	Austroads Assessing Fitness to Drive guidelines	austroads.com.au/drivers-vehicles/assessing-fitness-to-drive	13 11 56
Lainetokoni NDSS	Kole ha Faiako Suka Kuo Paasi	ndss.com.au	1800 637 700